

I. Potrzeba i cel wydania ustawy

Opracowanie projektu ustawy o ochronie osób uczestniczących w debacie publicznej przed oczywiste bezzasadnymi roszczeniami lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi miało na celu implementację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1069 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ochrony osób, które angażują się w debatę publiczną, przed oczywiste bezzasadnymi roszczeniami lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi ("strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej")¹, zwanej dalej „dyrektywą 2024/1069”. Dyrektywa 2024/1069 powinna zostać zaimplementowana do krajowych porządków prawnych do dnia 7 maja 2026 r.

Oczywiste bezzasadne roszczenia lub stanowiące nadużycie postępowania sądowe, określane również potocznie mianem „SLAPPów” (z ang. *Strategic lawsuits against public participation*), są zazwyczaj wytaczane przez wpływowe podmioty tj. grupy lobbystyczne, korporacje, polityków i organy państwowe, a wymierzone są w osoby, które zabierają głos w sprawach publicznych - dziennikarzy, aktywistów, czy w organizacje społeczne. Brak równowagi sił między stronami znacznie zwiększa szkodliwe skutki, a także potęguje efekt mrozący takich postępowań sądowych, dlatego zauważono konieczność zapewnienia skuteczniejszej ochrony przed takimi postępowaniami na poziomie unijnym.

Dyrektywa 2024/1069 to akt prawny Unii Europejskiej, który ma na celu przeciwdziałanie oczywiste bezzasadnym roszczeniom lub stanowiącym nadużycie postępowaniom sądowym w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne, w celu tłumienia wolności słowa i ograniczania udziału obywateli w debacie publicznej. Została opracowana, aby chronić osoby angażujące się w debatę publiczną przed roszczeniami wnoszonymi przez podmioty wykorzystujące system prawny do zastraszania i uciszania krytyki, prowadząc do autocenzury, ograniczenia dostępu do informacji i osłabienia aktywności społecznej. Wprowadzenie dyrektywy 2024/1069 jest wyrazem dążenia Unii Europejskiej do ochrony praw podstawowych, takich jak wolność wypowiedzi, pluralizm mediów oraz prawo obywateli do uczestnictwa w życiu publicznym.

Dyrektywa 2024/1069 zakłada wprowadzenie szerokiego zakresu gwarancji proceduralnych, które mają na celu ochronę osób narażonych na oczywiste bezzasadne roszczenia lub stanowiące nadużycie postępowania sądowe. Zgodnie z regulacjami, pozwani powinni mieć możliwość złożenia wniosku (i) o udzielenie zabezpieczenia na pokrycie szacunkowych kosztów postępowania, (ii) o oddalenie na wczesnym etapie oczywiste bezzasadnego roszczenia oraz (iii) o zastosowanie środków ochrony prawnej. Dyrektywa 2024/1069 przewiduje rozpatrywanie wniosków o zastosowanie gwarancji proceduralnych w trybie przyspieszonym, poprzez m.in. wyznaczenie terminu do odbycia posiedzenia lub wydania przez sąd orzeczenia.

Regulacje dyrektywy 2024/1069 zapewniają stowarzyszeniom, organizacjom, związkom zawodowym i innym podmiotom, które mają uzasadniony interes w ochronie lub propagowaniu praw osób zaangażowanych w debatę publiczną, możliwość udzielenia wsparcia pozwanemu lub przekazania informacji w ramach postępowania.

Dyrektywa 2024/1069 nakłada również obowiązek zapewnienia przez państwa członkowskie, aby osoby dotknięte oczywiste bezzasadnym roszczeniem lub stanowiącym nadużycie postępowaniem sądowym mogły ubiegać się o zwrot kosztów poniesionych w związku prowadzonym postępowaniem, w tym pełnych kosztów zastępstwa procesowego. Ponadto, umożliwia stosowanie wobec podmiotów

¹ Dz. U. UE. L. z 2024 r. poz. 1069.

inicjujących takie działania sankcji lub wprowadzenie innych skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających kar, które będą odstraszać od nadużywania prawa procesowego.

Dyrektywa 2024/1069 ustanawia normy minimalne, pozostawiając państwom członkowskim dobór konkretnych środków, które zapewnią realizację zakładanych rezultatów.

Podjęcie działań prawnych w celu uciszenia krytyki i tłumienia debaty publicznej nie jest zjawiskiem nowym, lecz coraz bardziej powszechnym. Zgodnie z raportem stworzonym przez CASE - koalicję przeciw SLAPP w Europie, od 2010 roku Polska odnotowała 135 spraw uznanych za strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej, co daje największą liczbę spraw karnych i cywilnych mających na celu uciszenie głosów krytyki na tle pozostałych państw Unii Europejskiej. Do końca 2023 r. większość wniesionych spraw stanowiły pozwy cywilne (64,3%), natomiast 90,6 % spraw w Europie miało wymiar wyłącznie krajowy². W Polsce tego typu roszczenia najczęściej przyjmują postać pozwów o ochronę dóbr osobistych (art. 23 i art. 24 k.c.) lub aktów oskarżenia o przestępstwo zniesławienia (art. 212 k.k.), lub przestępstwo zniewagi (art. 216 k.k.).

Brak odpowiednich regulacji w polskim systemie prawnym prowadzi do sytuacji, w których osoby i organizacje zaangażowane w działania na rzecz demokracji czy praw człowieka są narażone na finansowe obciążenie związane z podjęciem obrony w postępowaniu sądowym, co skutecznie ogranicza ich aktywność. W świetle powyższego konieczne stało się opracowanie zupełnie nowej regulacji w zakresie ochrony osób uczestniczących w debacie publicznej przed oczywiście bezzasadnymi roszczeniami lub stanowiącymi nadużycie postępowaniami sądowymi, która odpowiadałaby przepisom i standardom ochrony przyjętym na poziomie UE.

II. Założenia ogólne proponowanych zmian

W Polsce strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej w przeważającej mierze mają charakter wewnątrzkrajowy, dlatego implementując dyrektywę 2024/1069, konieczne stało się rozszerzenie przewidzianej w niej ochrony, tak aby obejmowała ona także postępowania o wewnątrzkrajowym charakterze.

Przyjęte rozwiązania mają na celu przeciwdziałanie nasilaniu się zjawiska powództw zmierzających do stłumienia, ograniczenia lub zakłócenia debaty publicznej, które stanowią poważne zagrożenie dla wolności słowa i demokratycznych wartości. Kluczowym elementem tych rozwiązań jest realizacja postulatu szybkości postępowań sądowych, co pozwala na minimalizację negatywnych skutków długotrwałego procesu dla pozwanych, którzy często są stroną słabszą. W celu realizacji tego postulatu wprowadzono rozwiązania umożliwiające oddalenie lub odrzucenie pozwu na wczesnym etapie procesu. Taki mechanizm pozwala na szybkie wyeliminowanie roszczeń, które są oczywiście bezzasadne lub stanowią oczywiste nadużycie prawa procesowego, co znacząco ogranicza czas i koszty związane z rozpoznaniem sprawy. Dodatkowo wprowadzono sześciomiesięczny termin, w którym sąd powinien rozstrzygnąć o oddaleniu powództwa, jeżeli jego bezzasadność jest oczywista.

Nowe regulacje przewidują mechanizmy mające na celu wyrównanie szans stron w procesie, co jest szczególnie istotne w przypadkach, gdy osoby fizyczne, organizacje pozarządowe, dziennikarze czy aktywiści stają się celem pozwów mających na celu ich zastraszenie lub uciszenie. W takich sytuacjach pozwani często nie dysponują wystarczającymi zasobami finansowymi, aby skutecznie bronić się przed silniejszymi przeciwnikami. Aby zapobiec tym nierównościami, nowe przepisy wprowadzają możliwość

² A 2024 Report on SLAPPs in Europe: Mapping Trends and Cases, <https://www.the-case.eu/resources/a-2024-report-on-slapps-in-europe-mapping-trends-and-cases/>

nałożenia na powoda obowiązku wpłacenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu. Mechanizm ten pozwala na zminimalizowanie ryzyka finansowego dla pozwanego i jednocześnie działa odstraszająco na powoda, jeśli jego roszczenie jest nieuzasadnione. Dodatkowo, w przypadku uznania powództwa za bezzasadne, powód będzie zobowiązany do zwrotu wszystkich kosztów procesu poniesionych przez pozwanego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w pełnej wysokości.

Istotnym elementem jest również wprowadzenie środków mających na celu przeciwdziałanie inicjowaniu tego typu postępowań tj. możliwość nałożenia na powoda kary pieniężnej. Wprowadzone w ustawie rozwiązanie nie tylko zapewnia ochronę osobom uczestniczącym w debacie publicznej, lecz także jasno wskazuje, że wykorzystywanie procedur sądowych jako narzędzia nacisku lub represji nie będzie akceptowane.

Przyjęte rozwiązania mają na celu przeciwdziałanie zwiększaniu się zjawiska powództw zmierzających do stłumienia, ograniczenia lub zakłócenia debaty publicznej.

III. Korzyści z wprowadzenia ustawy

Wprowadzenie ustawy przyniesie szereg korzyści, które będą miały znaczący wpływ na funkcjonowanie systemu prawnego oraz ochronę kluczowych wartości demokratycznych. Przede wszystkim zostanie wzmocniona ochrona wolności słowa i prawa do wyrażania opinii, co wpłynie na podniesienie jakości i otwartości debaty publicznej. Ograniczenie możliwości wykorzystywania procesów sądowych jako narzędzia represji wzmocni pozycję osób zaangażowanych w działania społeczne, dziennikarskie czy aktywistyczne. W efekcie pozwoli to na bardziej swobodne angażowanie się w sprawy publiczne bez obawy przed kosztownymi i długotrwałymi procesami sądowymi.

IV. Zaproponowane regulacje szczegółowe

Art. 1 Przepis określa zakres przedmiotowy ustawy, wskazując, że jej celem jest ochrona osób uczestniczących w debacie publicznej przed roszczeniami cywilnymi, które w swojej istocie zmierzają do ograniczenia, stłumienia lub zakłócenia tej debaty. Wprowadzona regulacja nie tylko implementuje przepisy dyrektywy 2024/1069, lecz również znacząco rozszerza jej zakres zastosowania. Podczas gdy dyrektywa odnosi się wyłącznie do postępowań transgranicznych, ustawa ma zastosowanie również do spraw krajowych, co zapewnia szerszą ochronę uczestnikom debaty publicznej. Takie rozwiązanie wynika z potrzeby kompleksowego przeciwdziałania nadużyciom prawa procesowego, które mogą mieć miejsce zarówno w sprawach o charakterze międzynarodowym, jak i w ramach krajowego porządku prawnego. W konsekwencji regulacja ta stanowi istotne wzmocnienie gwarancji prawnych dla osób angażujących się w debatę publiczną, chroniąc je przed nieuzasadnionymi lub nadmiernymi roszczeniami mogącymi mieć efekt mrozący na swobodę wypowiedzi i działalność społeczną.

Art. 2 Przepis ten wprowadza definicję legalną pojęcia „deбата publiczna”, której treść pozostaje spójna i zgodna z definicją określoną w art. 4 pkt 1 dyrektywy 2024/1069. Ustawodawca świadomie przyjmuje szerokie ujęcie tego terminu, podkreślając, że obejmuje on wszelkie kwestie o istotnym znaczeniu z punktu widzenia interesu publicznego. Takie podejście ma na celu zagwarantowanie, że ochrona przewidziana w ustawie będzie dotyczyła nie tylko tradycyjnych form debaty publicznej, takich jak wypowiedzi polityczne czy medialne, lecz także innych form aktywności obywatelskiej, w tym wolności sztuki, nauki, zgromadzeń czy wolności zrzeszania się. Ponadto przepis ten wskazuje jedynie przykładowy katalog działań, które mogą mieścić się w zakresie pojęcia „deбата publiczna”, co umożliwia uwzględnienie dynamicznie zmieniających się form komunikacji i partycypacji społecznej,

zapewniając adekwatność regulacji w kontekście rzeczywistych wyzwań związanych z ochroną wolności wypowiedzi i swobody debaty publicznej.

Art. 3 Artykuł zawiera regulację, stanowiącą implementację art. 10 dyrektywy. Przepis ten przewiduje możliwość złożenia przez pozwanego wniosku o zobowiązanie powoda do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu, jeżeli pozwany uprawdopodobni, że powództwo zmierza głównie do stłumienia, ograniczenia lub zakłócenia debaty publicznej lub brak obowiązku złożenia kaucji uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu. Obie te okoliczności mogą wystąpić łącznie, jednak dla skutecznego złożenia wniosku wystarczające jest uprawdopodobnienie jednej z nich. W przypadku spełnienia powyższych przesłanek sąd może wydać postanowienie zobowiązujące powoda do złożenia kaucji. Należy podkreślić, że sąd, wydając takie postanowienie, nie przesądza o ostatecznym charakterze powództwa, a jedynie dopuszcza możliwość, iż ma ono na celu stłumienie, ograniczenie lub zakłócenie debaty publicznej. Mechanizm ten wynika z faktu, że wniesione powództwo, mimo że może stanowić uzasadnione roszczenie, jednocześnie może cechować się nieproporcjonalnością żądania lub nadmiernym charakterem roszczenia, co uzasadnia konieczność zastosowania dodatkowych środków ochronnych w celu zabezpieczenia interesów pozwanego.

Przewidziany w ustawie krótki, 2-tygodniowy termin na rozpoznanie wniosku przez sąd ma na celu realne zabezpieczenie interesów pozwanego, zapewniając mu możliwość niezwłocznego podjęcia obrony w postępowaniu. Przewidziana w ustawie możliwość złożenia zażalenia na postanowienie sądu o nałożeniu obowiązku złożenia kaucji stanowi istotną gwarancję procesową, mającą na celu poszanowanie prawa do sądu oraz zapewnienie równowagi pomiędzy ochroną wolności debaty publicznej a prawem do dochodzenia roszczeń. Możliwość wniesienia zażalenia na postanowienie w przedmiocie nałożenia na pozwanego kaucji ma zapobiegać sytuacji, w której obowiązek wniesienia kaucji mógłby stać się instrumentem o charakterze odstrasżającym, skutecznie zniechęcającym powoda do realizacji słusznej ochrony jego praw.

Jednocześnie brak wpłaty kaucji skutkuje odrzuceniem pozwu, co ma na celu zapewnienie ochrony wolności debaty publicznej przed nadużyciem prawa procesowego. Zabezpieczenie kosztów procesu stanowi środek zapobiegający instrumentalnemu wykorzystywaniu postępowań sądowych jako narzędzia do ograniczania swobody wypowiedzi i debaty publicznej, przy jednoczesnym zachowaniu fundamentalnych gwarancji procesowych dla stron postępowania.

Art. 4 Zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego, organizacje pozarządowe mogą uczestniczyć w postępowaniu wyłącznie w przypadkach przewidzianych w ustawie. Z tego względu kluczowe jest wprowadzenie regulacji umożliwiającej udział organizacji pozarządowych, które w ramach swoich statutowych zadań zajmują się ochroną osób uczestniczących w debacie publicznej. Ich udział w postępowaniu pełni istotną funkcję gwarancyjną, zapewniając wsparcie osobom poddanym działaniom mogącym prowadzić do stłumienia, ograniczenia lub zakłócenia debaty publicznej.

Art. 5 oraz art. 6 Przepisy przewidują roszczenie, które w swojej istocie nie jest nowe dla polskiego porządku prawnego, ponieważ znajduje swój odpowiednik w art. 191¹ Kodeksu postępowania cywilnego. Ustawodawca nie tworzy całkowicie nowej instytucji prawnej, lecz rozwija i dostosowuje istniejące mechanizmy ochrony procesowej do specyfiki postępowań, w których dochodzone roszczenia mogą prowadzić do stłumienia, ograniczenia lub zakłócenia debaty publicznej. Zagwarantowanie powodowi dodatkowego, sześciomiesięcznego terminu na ustosunkowanie się do stanowiska wskazanego we wniosku pozwanego stanowi istotny element realizacji zasady równości

stron procesu. Dodatkowy termin ma na celu przeciwdziałanie ograniczaniu prawa do sądu, zapewniając powodowi adekwatny czas na przygotowanie stanowiska oraz odniesienie się do argumentacji przedstawionej przez stronę przeciwną. Dzięki temu rozwiązywaniu minimalizowane jest ryzyko, że zbyt krótki termin na obronę naruszałby zasadę równości stron, co mogłoby prowadzić do faktycznego osłabienia pozycji powoda w sporze sądowym.

Art. 7 i art. 8 Przepisy zawarte w ustawie odwołują się do instytucji nadużycia prawa procesowego, znanej już polskiemu porządkowi prawnemu, a uregulowanej w art. 4¹ Kodeksu postępowania cywilnego. Wprowadzenie procedury odrzucenia powództwa w sytuacji, gdy sąd uzna, iż jego wyłącznym celem jest stłumienie, ograniczenie lub zakłócenie debaty publicznej, stanowi rozwinięcie istniejących mechanizmów ochrony przed instrumentalnym wykorzystywaniem postępowania cywilnego. W celu zachowania zasady równości stron oraz zapewnienia zgodności regulacji z konstytucyjnym prawem do sądu, ustawodawca przewidział obowiązek uprzedzenia stron przez sąd o zamiarze odrzucenia powództwa. Przed wydaniem stosownego postanowienia sąd wyznaczy dodatkowy termin na złożenie pism przygotowawczych, umożliwiając stronom przedstawienie swojego stanowiska.

Istotnym elementem przewidzianej procedury jest również możliwość zażądania przez pozwanego wydania wyroku zamiast postanowienia o odrzuceniu powództwa. Mechanizm ten ma kluczowe znaczenie dla ochrony interesów pozwanego, ponieważ uzyskanie merytorycznego rozstrzygnięcia uniemożliwia ponowne wniesienie identycznego powództwa ze względu na wystąpienie powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*). Regulacja ta pozwala nie tylko na ochronę przed bezzasadnymi postępowaniami sądowymi, ale również na trwałe rozstrzygnięcie sporu, eliminując ryzyko wielokrotnego angażowania pozwanego w postępowania o tożsamym charakterze.

Art. 9 i art. 10 Przepisy te regulują inne środki ochrony pozwanego, w których sąd może uznać, że postępowanie zmierza głównie do stłumienia, ograniczenia lub zakłócenia debaty publicznej, oraz wskazują otwarty katalog przesłanek, które mogą świadczyć o istnieniu takiego celu. Konstrukcja katalogu otwartego pozwala sądowi na swobodną ocenę okoliczności konkretnej sprawy, uwzględniając zarówno charakter dochodzonych roszczeń, jak i kontekst, w jakim zostały one wniesione. Regulacja ta ma na celu stworzenie mechanizmu ochronnego w sytuacjach, w których powództwo zawiera częściowo uzasadnione roszczenia, lecz ogólny charakter postępowania wskazuje, że jego głównym celem jest tłumienie, ograniczenie lub zakłócenie debaty publicznej. W celu zapewnienia transparentności postępowania oraz możliwości poddania wydanego orzeczenia pełnej kontroli instancyjnej, ustawodawca nałożył na sąd obowiązek wskazania w sentencji wyroku, że powództwo zmierzało głównie do stłumienia, ograniczenia lub zakłócenia debaty publicznej. Taka konstrukcja umożliwia pełną kontrolę rozstrzygnięcia, zapewniając poszanowanie konstytucyjnej zasady prawa do sądu.

Art. 11 Artykuł wprowadza sankcję w postaci nałożenia na powoda kary pieniężnej, jeżeli sąd odrzuci lub oddali pozew, stwierdzając, że zmierzał on wyłącznie lub głównie do stłumienia, ograniczenia lub zakłócenia debaty publicznej. Wysokość nałożonej kary powinna być dotkliwa, aby pełniła funkcję skutecznego zniechęcenia do nadużywania prawa procesowego, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach, w których powództwo jest ewidentnie skierowane na stłumienie debaty publicznej, sąd powinien mieć możliwość podwyższenia tej kary nawet do 100-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę. Na postanowienie sądu dotyczące nałożenia kary pieniężnej przysługuje stronom zażalenie, co stanowi istotny element w zachowaniu równości stron, a możliwość kontroli instancyjnej jest

niezbędna, aby nie ograniczać prawa do sądu oraz zapewnić pełną ochronę procesową wszystkim stronom postępowania. Dodatkowo, w celu zapewnienia skuteczności takiej sankcji, ustawodawca zdecydował o umożliwieniu sądowi nałożenia kary na powoda mimo skutecznego cofnięcia pozwu.

Art. 12 Artykuł 12 został wprowadzony w odpowiedzi na potrzebę pełniejszego zabezpieczenia sytuacji pozwanego w zakresie otrzymania zwrotu kosztów postępowania. Podstawowe zasady dotyczące zwrotu kosztów wynikają z ogólnych regulacji Kodeksu postępowania cywilnego, w którym do katalogu kosztów podlegających zwrotowi, w przypadku strony reprezentowanej przez adwokata, zalicza się wynagrodzenie pełnomocnika, przy czym jego wysokość nie może przekroczyć stawek opłat określonych w odrębnych przepisach. W sprawach o naruszenie dóbr osobistych stawki te wynoszą 720 zł, a jeżeli nakład pracy pełnomocnika to uzasadnia, zwrot kosztów nie może przekroczyć sześciokrotności tej stawki.

Należy jednak podkreślić, że w rzeczywistości skuteczna obrona w sprawach dotyczących ograniczenia, tłumienia lub zakłócenia debaty publicznej może wymagać znacznych nakładów finansowych na uzyskanie odpowiedniej pomocy prawnej, a także zaangażowania większej liczby prawników. W konsekwencji, limit zwrotu kosztów na poziomie 4320 zł, nawet w swojej maksymalnej wysokości, nie stanowiłby rzeczywistego zwrotu poniesionych kosztów prawnych, co mogłoby zniechęcać pozwanych do podejmowania skutecznej obrony przed bezzasadnymi roszczeniami.

Z tych względów ustawodawca zdecydował się na wprowadzenie szczególnej regulacji, umożliwiającej pozwanemu przedstawienie spisu wszystkich kosztów oraz rachunków dokumentujących faktycznie poniesione wydatki na pomoc prawną. Sąd, analizując te wydatki, może zasądzić zwrot kosztów w pełnej wysokości, pod warunkiem że koszty te nie są nadmierne - kwoty wykazane w rachunkach nie są rażąco wygórowane i korelują ze standardowymi stawkami obowiązującymi na rynku usług prawnych. Regulacja ta ma na celu zapewnienie rzeczywistej i efektywnej ochrony pozwanych, którzy często znajdują się w sytuacji wymagającej rozległej i intensywnej obrony prawnej, a standardowe zasady zwrotu kosztów mogłyby prowadzić do obciążenia ich nieproporcjonalnymi kosztami postępowania.

V. Termin implementacji dyrektywy 2024/1069 oraz obowiązki sprawozdawcze

Państwa członkowskie są zobowiązane przyjąć i opublikować, najpóźniej do dnia 7 maja 2026 r., przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania dyrektywy 2024/1069. Państwa członkowskie mają również obowiązek niezwłocznego przekazania Komisji tekstu tych przepisów oraz tekstów najważniejszych przepisów prawa krajowego w dziedzinie objętej zakresem stosowania dyrektywy 2024/1069. Do dnia 7 maja 2030 r. państwa członkowskie zostały zobowiązane do przekazania Komisji dostępnych danych dotyczących stosowania dyrektywy 2024/1069, w szczególności dostępnych danych pokazujących, w jaki sposób osoby, przeciwko którym toczą się postępowania sądowe zmierzające do stłumienia debaty publicznej, wykorzystują gwarancje przewidziane w niniejszej dyrektywie.

Ponadto, państwa członkowskie powinny co roku przekazywać Komisji dane dotyczące wniosków i orzeczeń, a w szczególności liczby stanowiących nadużycie postępowań sądowych zmierzających do stłumienia debaty publicznej wszczętych w danym roku, liczby postępowań sądowych, w podziale na rodzaj pozwanego i powoda oraz rodzaju roszczeń wniesionych na podstawie niniejszej dyrektywy.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej. **Tabela zgodności z dyrektywą 2024/1069**